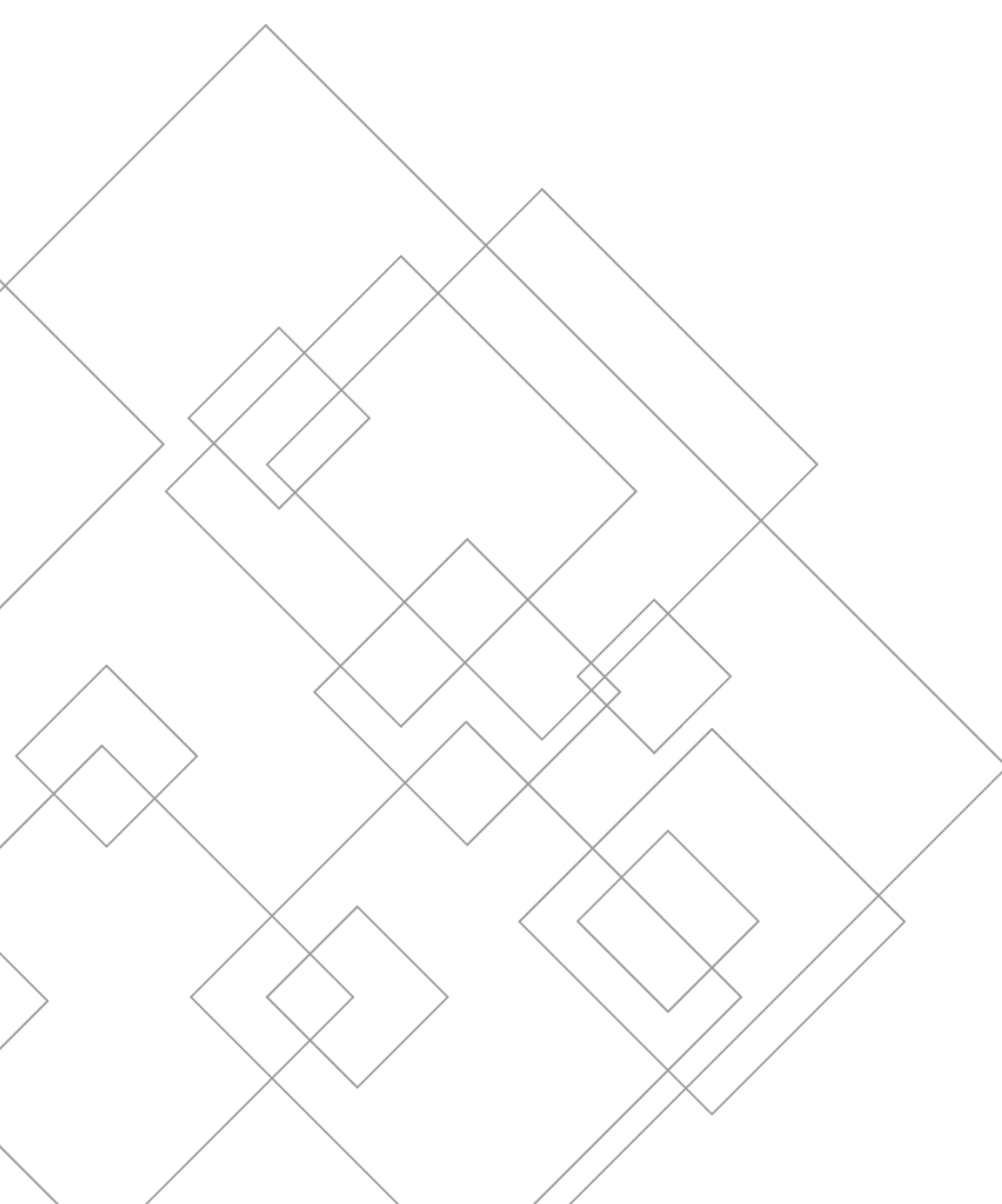


Nasjonal brukerundersøkelse blant deltakere i introduksjonsprogram

Gjennomføring i 2020 og resultater



IMDi
Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

Innhold

Innledning	2
Sammendrag	3
1 Gjennomføring av undersøkelsen	5
Bakgrunn.....	5
Om datainnsamling	6
Om skjema	7
Om usikkerhet i datagrunnlaget	14
2 Resultater	15
Nytte.....	15
Motivasjon.....	19
Trivsel	19
Relasjoner og støtte	20
Ekskluderende adferd	22
Veiledning	24
Deltakelse i fritidsaktiviteter	26
Bruk av digitale hjelpemidler	27
Digitale ferdigheter.....	30
Litteraturliste	33

Innledning

Introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap er de viktigste virkemidlene for å bidra til å nå den politiske målsettingen om at nyankomne innvandrere raskt kommer inn i og forblir i arbeidslivet. Introduksjonsloven legger rammene for innhold og gjennomføring av introduksjonsprogrammet, og definerer mål og krav til deltakere og kommuner. Fra 2021 ble introduksjonsloven erstattet med Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven). Denne vil i hovedsak gjelde for personer som får oppholdstillatelse etter 1.januar 2021. For deltakerne som har deltatt i denne undersøkelsen gjelder introduksjonsloven.

For å kunne evaluere introduksjonsprogrammet og videreutvikle tjenester og anbefalinger på nasjonalt og lokalt nivå, er det viktig å få innblikk i deltakernes perspektiv. Deltakere i introduksjonsprogrammet er en gruppe med begrensede muligheter til å velge bort tjenester de ikke er fornøyd med. Det er derfor viktig at denne gruppen får anledning til å gi uttrykk for sine erfaringer med å delta i programmet.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har anskaffet et digitalt verktøy for gjennomføring av kvantitative brukerundersøkelser, og gjennomførte for første gang i 2020 en nasjonal brukerundersøkelse blant deltakere i introduksjonsprogrammet.

Funn fra brukerundersøkelsen har gitt IMDi mer kunnskap om brukernes opplevelser og vil brukes inn i faglige anbefalinger og videreutvikling av introduksjonsprogrammet.

Sammendrag

Denne rapporten beskriver funn fra brukerundersøkelsen blant deltakere i introduksjonsprogram i 2020. Undersøkelsen ble gjennomført ved årsskiftet 2020-2021, og til sammen besvarte om lag 2 700 deltakere fra 150 kommuner undersøkelsen. Dette tilsvarer 28 prosent av alle som deltok i introduksjonsprogram i samme periode som undersøkelsen ble gjennomført.

Formålet med undersøkelsen er å kartlegge de sentrale elementene som indikerer god kvalitet i introduksjonsprogrammet – motivasjon, trivsel og nytte av å delta i programmet. Resultatene i rapporten viser at et stort flertall av deltakerne, fire av fem, opplever at introduksjonsprogrammet i sin helhet er nyttig. Samtidig varierer graden av opplevd nytte mellom ulike typer tiltak og opplæring den enkelte deltaker i. Tilsvarende gjelder motivasjon til å delta på ulike tiltak og opplæringstyper.

Mannlige deltakere i undersøkelsen opplevde i mindre grad at programmet var nyttig enn kvinner, og det samme var tilfelle blant deltakere som hadde flest år med utdanning før de kom til Norge (13-16 års skolegang). Opplevelse av nytte økte med tid i programmet, og var høyest blant dem som hadde deltatt i tre år eller mer.

Med andre ord varierer opplevelsen av nytte noe mellom deltakere med ulike personkjennetegn som kjønn eller utdanningsnivå. I tillegg kan relasjoner til andre involverte i introduksjonsprogrammet ha en betydning for vurderingen av nytte, trivsel og motivasjon hos hver enkel deltaker. I undersøkelsen ble deltakerne derfor spurt om deres relasjoner til lærer, programrådgiver og andre deltakere i introduksjonsprogrammet. Svarene tyder på at de aller fleste deltakerne – om lag ni av ti - opplever at de blir møtt med respekt av lærer og programrådgiver. Likevel er det også noen som svarer at de blir behandlet dårlig, utsatt for press for å gjøre ting de ikke vil, eller at de blir hindret fra å delta i programmet. Personer som erfarer press eller blir hindret fra å delta, opplever også introduksjonsprogrammet som mindre nyttig.

Kommunenes arbeid med veiledning og utforming av individuell plan vurderes i stor grad som nyttig av deltakerne. Om lag 80 prosent av respondentene svarte at de hadde en plan for sin deltakelse i introduksjonsprogrammet, og disse deltakerne opplevde i større grad motivasjon til å delta, og også nytte av programmet.

Tilgang til digitale verktøy, samt nødvendige ferdigheter for å kunne bruke slike verktøy, er blitt særlig viktig etter nedstengingene i forbindelse med covid-19 pandemien. Svar fra deltakerne i brukerundersøkelsen gir oss innsikt i hvordan den digitale hverdagen har vært for deltakere i introduksjonsprogram. Om lag tre fjerdedeler svarte at de deltok i digital opplæring hjemmefra i regi av

voksenopplæringen, og nesten like mange brukte PC eller nettbrett i opplæring og skolearbeid. 60 prosent av respondentene vurderte sine digitale ferdigheter som gode eller svært gode, men denne andelen varierer en del med kjønn og alder. Mannlige deltakere hadde bedre selvvalurderte digitale ferdigheter, i tillegg gikk andelen med gode ferdigheter ned med alder. Deltakere med gode digitale ferdigheter opplevde i større grad motivasjon og nytte av å delta i introduksjonsprogrammet.

Er det sammenheng mellom opplevelsen av nytte og motivasjon og resultater rett etter avsluttet program? I denne rapporten er det gjort en sammenstilling av respondentenes opplevelse av nytte og overgang til arbeid og utdanning blant tidligere deltakere i de ulike kommunene. Sammenstillingen viser at i kommuner der flere deltakere opplever programmet som nyttig, er det også større andel blant tidligere deltakere som har gått over til arbeid eller utdanning. Det er med andre ord en positiv samvariasjon mellom opplevd nytte og resultater rett etter avsluttet introduksjonsprogram i kommunene. Dette gjelder når man kontrollerer for ulikheter i personkjenntegn som kjønn, statsborgerskap eller utdanningsbakgrunn.

1 Gjennomføring av undersøkelsen

Bakgrunn

I 2018 fikk IMDi i oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet (IMDi's tildelingsbrev 2018, oppdrag 5) å gjennomføre jevnlig brukerundersøkelser innenfor IMDi's ansvarsområder. Det var identifisert et behov for mer kunnskap om brukernes opplevelser av igangsatte tiltak, og IMDi fikk i den forbindelse i oppdrag å gjennomføre en brukerundersøkelse for deltakere i introduksjonsprogrammet. Justis- og beredskapsdepartementet vurderte at det vil være formålstjenlig at IMDi tilegnet seg et egnet verktøy for å gjennomføre slike undersøkelser.

Fafo gjennomførte en kvalitativ brukerundersøkelse blant deltakere i introduksjonsprogrammet på oppdrag fra IMDi, noe som resulterte i rapporten «En mulighet for kvalifisering – En brukerundersøkelse blant deltakere i introduksjonsprogrammet» (Lillevik, Tyldum, 2018), samt en utredning om mulige løsninger for brukerundersøkelser blant deltakere i introduksjonsprogram, «Tilgang på brukererfaringer» (Tyldum, 2018). På bakgrunn av anbefalinger fra Fafos undersøkelser, besluttet IMDi å gjennomføre en brukerundersøkelse av kvantitativ karakter for deltakere i introduksjonsprogrammet.

I 2019/2020 gjennomførte Rambøll på oppdrag fra IMDi en pilot-brukerundersøkelse som skulle gi IMDi mer kunnskap om kvalitet og nytteverdi i en brukerundersøkelse der dataene skulle tas i bruk både på nasjonalt-, regionalt- og på kommunalt nivå. Metoder, framgangsmåter og spørreskjema ble testet og utviklet, slik at IMDi fikk et solid kunnskapsgrunnlag for å kunne gjennomføre en nasjonal, kvantitativ brukerundersøkelse.

Pilotundersøkelse som ble gjennomført av Rambøll i 2019/2020 dannet grunnlaget for den nasjonale brukerundersøkelsen som IMDi gjennomførte i 2020. Piloteringen viste at det er mulig å gjennomføre en undersøkelse med tilfredsstillende god kvalitet for deltakerne i introduksjonsprogrammet. Dette vil si at rammene er på plass for at undersøkelsen kan gjennomføres av majoriteten innen målgruppen, og at undersøkelsen gjennomføres slik at målgruppen har tilstrekkelig tillit til undersøkelsens personvern. Videre innebærer dette at kommunene og andre interessenter opplever nytte ved undersøkelsen, både ved at undersøkelsen måler

faktorer som er relevant for kommunene og andre interessenter å følge opp med tiltak, men også i at kostnadene ved å administrere undersøkelsen er redusert gjennom digital administrasjon.

Formålet med å gjennomføre en nasjonal brukerundersøkelse er å få kunnskap om deltakernes erfaringer med å delta i introduksjonsprogrammet, og brukerundersøkelsen skal danne grunnlag for videreutvikling og forbedring av introduksjonsprogrammet på kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Ved at brukerne får anledning til å gi uttrykk for sine erfaringer med tjenester, legges det til rette for brukermedvirkning på lokalt nivå slik at kommunene skal kunne videreutvikle tjenester basert på innspill fra sluttbrukere. IMDi har publisert veiledning til hvordan kommunene kan følge opp svarene som er gitt i undersøkelsen. Det er en målsetning å få et kunnskapsgrunnlag som kan bidra til bedre tilrettelagt introduksjonsprogram, og høyere tilfredshet med tilbudet.

Hovedmålet er at flere introduksjonsdeltakere har overgang til arbeid og/eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram, både på kort og lang sikt. Brukerundersøkelse i 2020 vil kunne fungere som en nullpunkts-måling ved innføring av ny lov om integrering.

Om datainnsamling

IMDi gjennomførte den nasjonale brukerundersøkelse i perioden 23. november 2020 til 31. januar 2021. Undersøkelsen ble gjennomført for deltakere som var aktive introduksjonsdeltakere per. 23. november 2020. Vi har dermed fått informasjon om introduksjonsdeltakernes erfaringer før innføring av ny lov om integrering 1.1.2021.

Samtlige kommuner i Norge med deltakere i introduksjonsprogram ble invitert til å tilrettelegge for at deres introduksjonsdeltakere kunne besvare brukerundersøkelsen. Det var 249 kommuner som valgte å registrere sin kommune for brukerundersøkelsen i 2020³.

Brukerundersøkelsen har en egen temaside på [imdi.no Brukerundersøkelse introduksjonsprogram | IMDi](https://imdi.no/Brukerundersøkelse-introduksjonsprogram-IMDi)⁴, og IMDi har etablert en egen portal for undersøkelsen (krever innlogging).

Før undersøkelsen ble åpnet ble kommunene invitert til å delta på et webinar for å få veiledning om hvordan kommunene kunne tilrettelegge for gjennomføring av brukerundersøkelsen (opptak av webinarer var tilgjengelig i portalen). Kommunene fikk tilgang til demoversjon av brukerundersøkelsen som kunne benyttes til veiledning til introduksjonsdeltakerne i forkant av at deltakerne besvarte undersøkelsen.

I Rambølls erfaringsrapport fra pilotundersøkelsen ble det pekt på at deltakerne i introduksjonsprogrammet har svært ulikt nivå i norsk, lese- og skriveferdigheter og digital kompetanse, noe som tilsa at brukerundersøkelsen bør utformes slik at den blir enkel å gjennomføre for alle introduksjonsdeltakere. Rambøll anbefalte at spørsmål, svaralternativer og instruksjoner i undersøkelsen er tilgjengelig også som lydfiler på flere språk (Rambøll, 2020). På bakgrunn av disse erfaringene valgte IMDi å tilrettelegge for tekst og lyd på 19 språk. Invitasjon til deltakerne, informasjon, spørsmål og svaralternativer i brukerundersøkelsen var tilgjengelig på 19 språk/dialekter, både som tekst og lyd. Dette lettet samtidig kommunens arbeid med å tilrettelegge for gjennomføring.

På bakgrunn av erfaringer gjort i pilot-brukerundersøkelse anbefalte Rambøll at undersøkelsen skulle gjennomføres i undervisningssammenheng, og at kommunen bør være ansvarlig for å administrere den lokale gjennomføringen.

På grunn av Covid-19 restriksjoner var det kommuner som i perioder ikke hadde opplæring i fysiske klasserom, men gjennomførte digital opplæring, eventuelt ga ingen opplæringstilbud. Kommunene kunne selv velge hvordan de ville tilrettelegge for gjennomføring av brukerundersøkelsen, og kunne velge gjennomføring i fysisk klasserom, digitalt klasserom, og/eller sende invitasjon til undersøkelsen via e-post og/eller SMS. I tillegg valgte noen kommuner å gi veiledning på telefon.

75 prosent av kommunene valgte å gjennomføre undersøkelsen i fysisk klasserom, mens kun 14 prosent av kommunene valgte å gjennomføre undersøkelsen i digitalt klasserom⁵.

Introduksjonsdeltakerne kunne besvare brukerundersøkelsen på PC, nettbrett eller smarttelefon.

Når brukerundersøkelsen var avsluttet fikk kommunene tilgang til sin kommunerapport i portal for brukerundersøkelse⁶, sammen med veiledning om hvordan kommunen kan følge opp svarene som er gitt i brukerundersøkelsen.

Om skjema

Spørsmål i den nasjonale brukerundersøkelsen bygger på utvikling og utprøving foretatt i pilot-brukerundersøkelse. I utviklingen av spørreskjemaet har IMDi fått innspill fra Kompetanse Norge, KS, Utdanningsdirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, kommuner, og fra deltakere i introduksjonsprogrammet for å vurdere hvilke temaer som bør velges. Det er også blitt gjort en vurdering av om spørreskjemaet dekker sentrale dimensjoner fra forskningslitteraturen for hva som kjennetegner god opplæringskvalitet.

Programdeltakernes opplevde 1) motivasjon 2) trivsel og 3) nytte av å delta i introduksjonsprogrammet er de tre faktorene som blir brukt som mål på brukeropplevd kvalitet i den nasjonale brukerundersøkelsen.

Rambøll utviklet en teoretisk modell for å tydeliggjøre antakelsene deres om sammenhenger mellom faktorer og aktører som påvirker den brukeropplevde kvaliteten av opplæringen. Motivasjon, trivsel og nytte ble brukt som mål på brukeropplevd kvalitet. Gjennom regresjonsanalyser bekreftet Rambøll en god del av sammenhengene fra den teoretiske modellen. I regresjonsanalysen ble spørsmålene «Gleder du deg til å gå i opplæringen?», «Er du fornøyd med livet i Norge?» og «Er opplæringen nyttig for det du ønsker å jobbe med etter introduksjonsprogrammet?» brukt som mål på de tre kvalitetsområdene.

I piloten gjennomførte Rambøll analyser av svarene for å undersøke kvaliteten på spørreskjemaet som ble utviklet. Dette innebærer å se om spørsmålene statistisk sett grupperer seg sammen ut ifra den teorien spørreskjemaet er basert på. Analysen viser at spørreskjemaet stort sett har en god struktur og at mange av spørsmålene grupperer seg på en måte som stemmer overens med den teoretiske analysemodellen. Dette tyder på at respondentene har forstått spørsmålene, at oversettelsene har gitt den samme tolkningen som de norske formuleringene, og at respondentene klarer å skille mellom de forskjellige temaene i undersøkelsen.

Tilbakemeldinger fra kommunene

Kommunene som var registrert for gjennomføring av nasjonal brukerundersøkelse for deltakere i introduksjonsprogram fikk 15. mars 2021 tilsendt e-post hvor de ble bedt om å gi tilbakemelding på hvordan de opplevde brukerundersøkelsen. IMDi ba også om at fire av spørsmålene ble besvart av deltakerne dersom kommunen hadde anledning til å spørre deltakerne om deres erfaringer med brukerundersøkelsen. Disse spørsmålene kunne besvares for eksempel av en klasse eller en gruppe introduksjonsdeltakere.

Av de 154 kommunene som hadde registrert seg i portal for nasjonal brukerundersøkelse var det 80 kommuner som ga tilbakemeldinger rundt deres erfaringer med gjennomføring av undersøkelsen.

Tilbakemeldingene fra kommunene kan oppsummeres i følgende punkter:

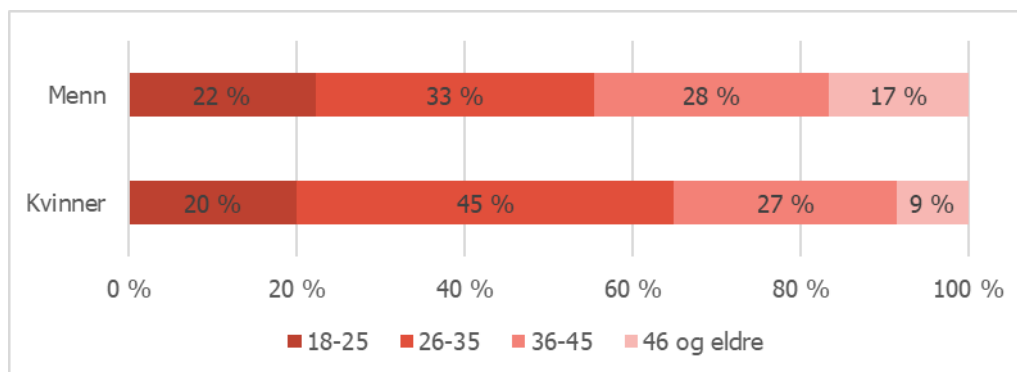
- Ønske om å bli varslet om brukerundersøkelsen i bedre tid i forkant av gjennomføring av undersøkelsen. Dette vil gi kommunene mer tid til å planlegge undersøkelsen, og kan bidra til å øke svarprosenten.

- Covid-19 har gitt utfordringer med gjennomføringen i kommunene. Om lag 40 prosent av kommunene sier i sine tilbakemeldinger at de enten hadde utfordringer med gjennomføringen, eller valgte å ikke gjennomføre undersøkelsen på grunn av covid-19.
- Nytteverdien av undersøkelsen oppleves som liten i kommuner med få deltakere, siden de ikke har mulighet til å se resultatene av konfidensialitetshensyn. Det bør vurderes ulike løsninger for hvordan kommunene kan nyttiggjøre seg av resultatene i undersøkelsen på lokalt nivå, for eksempel ved å slå sammen flere små kommuner til regioner.
- Noen kommuner opplevde også utfordringer rundt design av skjema, og ønsker kortere og enklere spørsmålsformuleringer.
- Det ble også foreslått av kommunene at undersøkelsen i enda større grad kan tilpasses brukere som ikke snakker norsk, for eksempel at e-post eller SMS-invitasjon kan oversettes til flere språk, eller at det lages en egen lenke til brukerundersøkelsen per språk.
- Flere kommuner meldte at introduksjonsdeltakerne med svake digitale ferdigheter har problemer med gjennomføring av undersøkelsen. I tillegg bør undersøkelsen i større grad tilrettelegges for deltakere som ikke deltar i opplæring i regi av voksenopplæringen.

Om deltakerne

Om lag 9 500 deltakere deltok i introduksjonsprogrammet i desember 2020, altså i den perioden som undersøkelsen ble sendt ut. Til sammen besvarte omtrent 2 700 deltakere i introduksjonsprogrammet brukerundersøkelsen. Det var med andre ord 28 prosent av deltakerne som besvarte undersøkelsen. Litt over halvparten (56 prosent) av dem som besvarte undersøkelsen var kvinner.

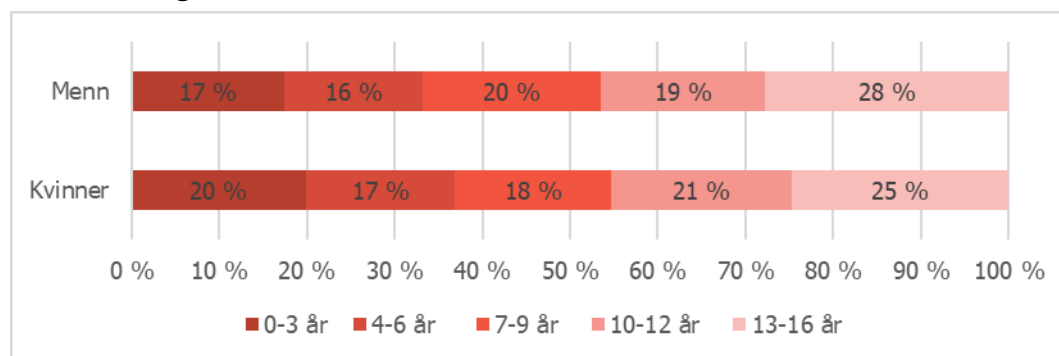
Figur 1.1 Deltakere i brukerundersøkelsen, etter kjønn og alder



Kvinnene som deltok i brukerundersøkelsen var generelt noe yngre enn mannlige deltakere. Om lag to av tre kvinner og 55 prosent menn var i alderen under 36 år. Blant menn var det også dobbelt så høy andel deltakere over 45 år.

Deltakerne ble også spurt om hvor mange år de gikk på skole før de kom til Norge. Selv om det ikke alltid er slik at flere år på skole er synonymt med høyere utdanningsnivå, gir lengden på utdanningen fra hjemlandet en indikasjon på deltakernes utdanningsnivå. Over halvparten av deltakerne – 55 prosent – oppga at de hadde under 10 år med skolegang fra hjemlandet. En fjerdedel hadde gått på skole i 13-16 år før de kom til Norge.

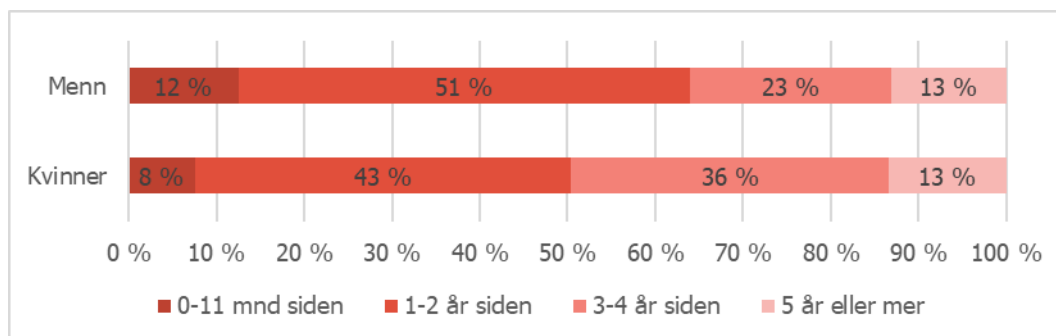
Figur 1.2. Deltakere i brukerundersøkelsen etter kjønn og antall år på skole før ankomst til Norge



Figur 1.2 viser at det var små kjønnsforskjeller i lengden på utdanningen. Blant kvinner var det noen flere i gruppen med lite eller ingen skolegang fra hjemlandet (0-3 år), mens blant menn var det noe høyere andel som oppga at de hadde 13 til 16 år med skolegang før de kom til Norge.

Menn som deltok i undersøkelsen hadde i snitt kortere botid enn kvinner. Nesten to av tre menn (63 prosent) hadde botid på inntil to år. Blant kvinner var denne andelen lavere og lå på 51 prosent.

Figur 1.3. Deltakere i brukerundersøkelsen etter kjønn og botid i Norge



Sammensetningen blant de som har besvart undersøkelsen etter disse kjennetegnene samsvarer bra med fordelingen blant alle deltakerne som deltok i programmet i den samme perioden. 56 prosent av de som besvarte undersøkelsen var kvinner, mot 60 prosent blant alle deltakerne i program i desember 2020 ifølge tall fra Nasjonalt introduksjonsregister (NIR).

Når det kommer til utdanningsnivå, har vi ikke noe direkte sammenlignbar registerdata i NIR. Sporinndeling i norskopplæringen kan gi en indikasjon på utdanningsnivået. Deltakerne i introduksjonsprogrammet per desember 2020 er spredt på spor 1 (deltakere med liten eller ingen skolegang), spor 2 (deltakere som har en del skolegang) og spor 3 (deltakere som har god allmennutdanning). Det er også mange som ikke har registrert spor. Blant de med registrert spor i introduksjonsprogrammet er 39 prosent på spor 1, 44 prosent er på spor 2 mens 16 prosent er på spor 3. Ut ifra dette vet vi at utdanningsbakgrunnen til deltakerne i introduksjonsprogrammet varierer mye. Dette gjenspeiles også blant de som besvarte undersøkelsen, ut ifra antall år på skole før de ankom Norge. Det tyder på at undersøkelsen har klart å fange opp variasjonen blant deltakerne ut ifra utdanningsnivået de har før ankomst. Samtidig kan denne sammenstillingen tyde på noe overrepresentasjon av dem med høyere utdanning i utvalget.

Sammenligner vi alle deltakerne i introduksjonsprogrammet i desember 2020, med deltakerne som har svart på undersøkelsen etter botid, er det en tendens til at flere med kortere botid enn det registerdataen viser har besvart undersøkelsen. I NIR står i underkant av 40 prosent registrert med botid 0 til 2 år, mens 56 prosent oppga dette i undersøkelsen.

21 prosent av de spurte oppga at alderen deres var 18-25 år da de gjennomførte undersøkelsen. I NIR er 25 prosent av deltakerne i desember 2020 registrert med denne alderen. 39 prosent og 27 prosent av deltakerne oppga at de var i hhv. aldersgruppene 26 til 35 år og 36 til 45 år i undersøkelsen. Dette er omtrent identisk med tall i NIR. 12 prosent oppga at de var eldre enn 46 år. I NIR står på tilsvarende tidspunkt 11 prosent registrert med denne alderen. Dette viser at de som har

besvart undersøkelsen har en tilsvarende aldersfordeling som alle deltakerne som deltok i introduksjonsprogrammet på dette tidspunktet.

Oppsummert kan vi si at deltakerne som har besvart undersøkelsen på de områdene det er kontrollert opp mot her viser ganske god representativitet om vi gjør sammenlikninger med registerdata på tilsvarende tidspunkt. Vi kan derfor konkludere med at svarene i undersøkelsen er representative for deltakerne i introduksjonsprogrammet på dette tidspunktet. Sammensetningen av deltakerne i programmet kan variere fra år til år. Når overføringsverdi til andre senere deltakere vurderes, må man derfor ha dette i bakhodet.

Tabellen under viser hvor mange som har besvart undersøkelsen etter antall deltakere i kommunen og SSB sin sentralitetsindeks¹. Det er en større andel av deltakerne i kommuner med få deltakere i introduksjonsprogrammet som har besvart undersøkelsen enn i kommuner med mange deltakere. I kommuner med 50 eller færre deltakere, har en av tre svart, mens i kommuner med flere enn 200 deltakere har en av fire besvart. Det samme gjelder for sentralitetsindeksen. En større andel av deltakerne i introduksjonsprogram i de minst sentrale kommunene har besvart undersøkelsen enn i de mest sentrale kommunene.

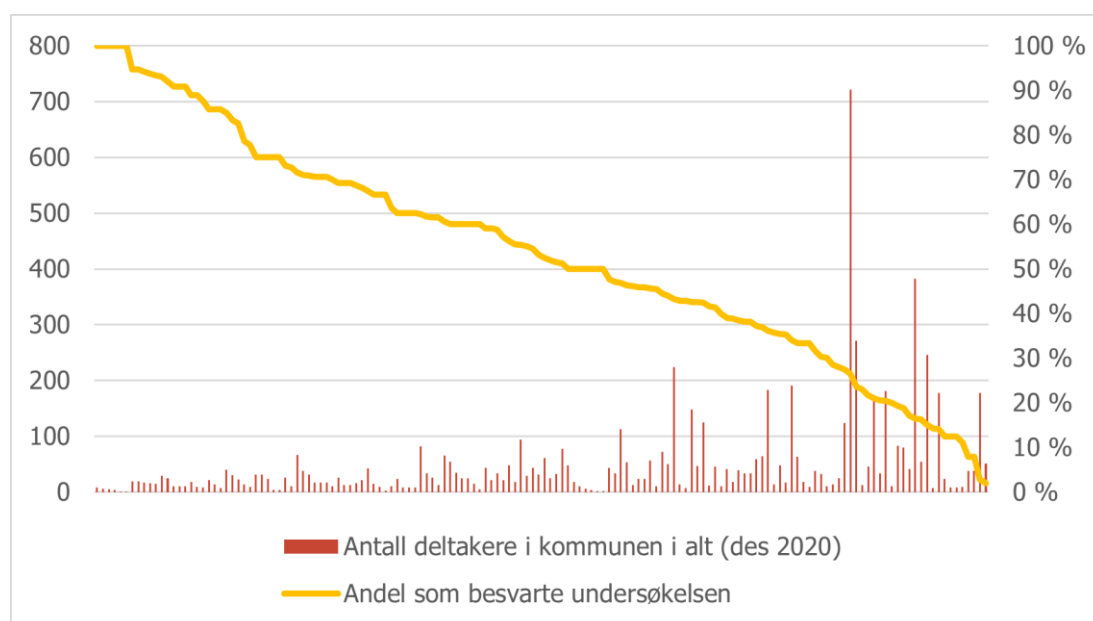
Tabell 1.1. Deltakelse i undersøkelsen i kommuner

Egenskap ved kommunen	Antall deltakere i en kommune med egenskapen	Antall deltakere som besvarte undersøkelsen i en kommune med egenskapen
50 eller færre deltakere	4153 (275 kommuner)	1362 (33%, 120 kommuner)
51 til 100 deltakere	1786 (27 kommuner)	487 (27%, 17 kommuner)
101 til 200 deltakere	1697 (11 kommuner)	436 (25 %, 10 kommuner)
Over 200 deltakere	1844 (5 kommuner)	452 (25 %, 5 kommuner)
Sentralitetsklasse 1-2 (mest sentrale)	3428 (25 kommuner)	894 (26%, 22 kommuner)
Sentralitetsklasse 3-4	4335 (122 kommuner)	1240 (29%, 60 kommuner)
Sentralitetsklasse 5-6 (minst sentrale)	1717 (171 kommuner)	603 (35%, 70 kommuner)

¹ <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/sentralitetsindeksen.oppdatering-med-2020-kommuner>

Figuren under viser fordeling over andelen som har besvart i kommunen av alle deltakere i kommunen. Det er stor variasjon mellom andelen deltakere som har svart blant kommunene. I noen kommuner har nærmest alle deltakerne svart på undersøkelsen, mens i andre kommuner er det bare en liten andel av deltakerne som har svart.

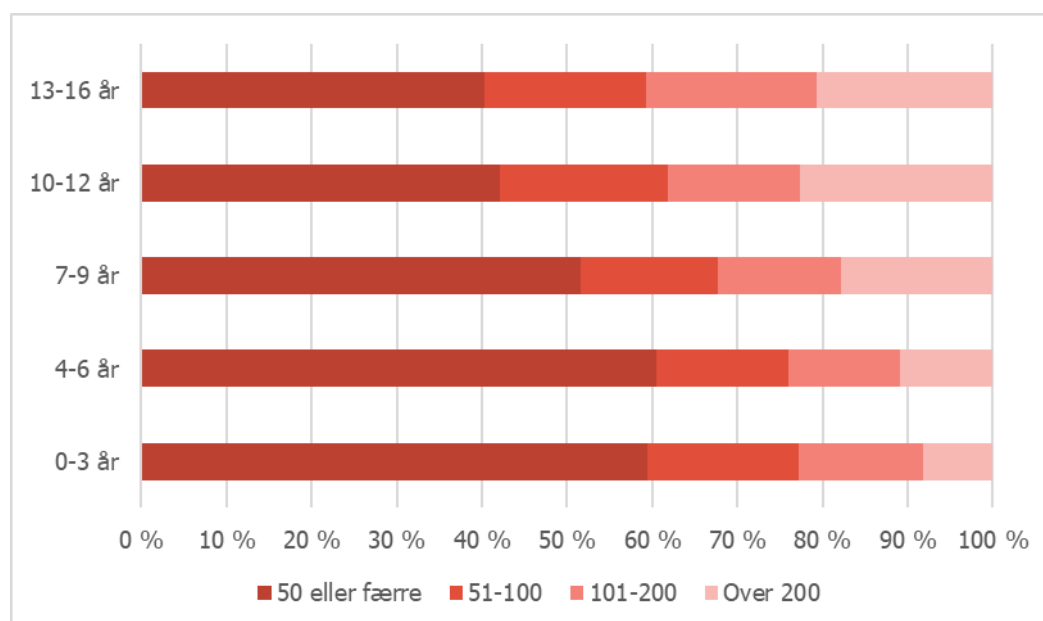
Figur 1.4. Andel som besvarte undersøkelsen i kommunen og antall deltakere i alt i desember 2020



Det er sammenheng mellom antall deltakere i kommunen og personlige kjennetegn ved respondentene i brukerundersøkelsen. Dette gjelder særlig utdanningsbakgrunnen deres. Deltakere som hadde gått 10 eller flere år på skole før de ankom til Norge var i større grad bosatt i kommuner med mange deltakere (100 eller mer).

40 prosent av respondentene som hadde ti eller flere år med utdanning fra hjemlandet bodde i kommuner med over hundre deltakere i introduksjonsprogrammet. Blant dem med opptil tre år med utdanning bodde en av fire i kommuner med tilsvarende antall deltakere.

Figur 1.5. Deltakere som besvarte undersøkelsen, etter antall deltakere i kommunen og antall år på skole i hjemlandet.



Om usikkerhet i datagrunnlaget

Denne undersøkelsen var gjennomført som en frivillig utvalgsundersøkelse, og resultatene i denne rapporten bør derfor tolkes med forsiktighet. Det kan være flere kilder til usikkerhet i tallene. En type usikkerhet vil være knyttet til utvalget av kommuner og deltakere som besvarte undersøkelsen. Det kan for eksempel være at kommuner som opplever at de legger inn stor innsats i introduksjonsprogrammet har større incentiver til å få sine deltakere til å besvare undersøkelsen. I tillegg var det varierende svarprosent innenfor de ulike kommunene, og gjennomgang av datagrunnlaget viser at det kan være noen skjevheter når det gjelder hvilke deltakere som besvarte undersøkelsen. Det kan også være noe usikkerhet knyttet til mulighetene deltakerne har hatt til å besvare undersøkelsen. For eksempel kan det ha vært lettere for kommunene å organisere undersøkelsen for deltakere som kun har klasseromsundervisning, enn for deltakere som er ute i praksis noen dager i uken.

Det er også en usikkerhet knyttet til spørsmålsformulering og tolkning av begreper i spørsmålsskjemaet. For eksempel kan ulike deltakere ha varierende tolkning av hva formuleringene som blant annet «å bli møtt med respekt», «å få støtte», eller «gode digitale ferdigheter» betyr.

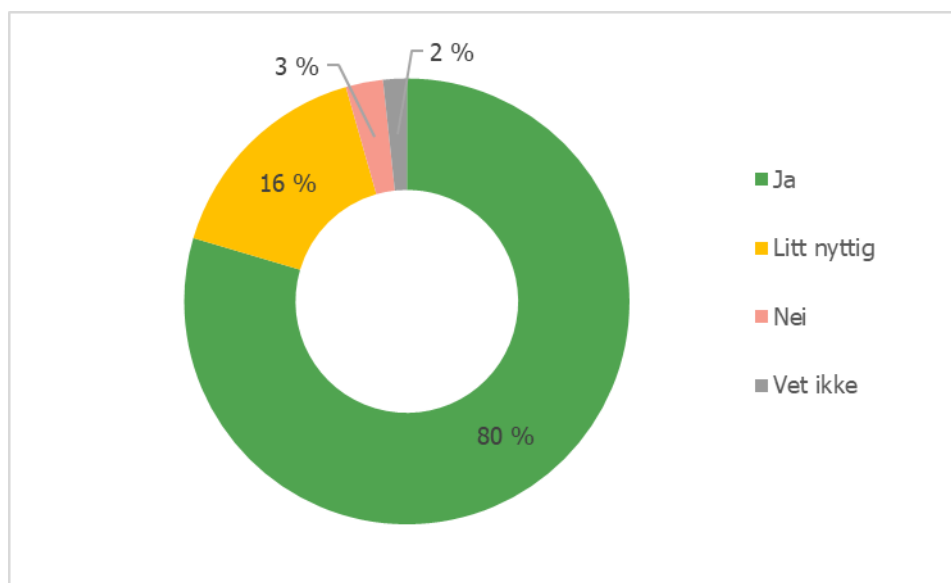
2 Resultater

Nytte

I undersøkelsen ble deltakerne stilt følgende spørsmål for å måle selvopplevd nytte av introduksjonsprogrammet: "Synes du introduksjonsprogrammet er nyttig for det du ønsker å jobbe med etter introduksjonsprogrammet? "

Alt i alt svarte en stor andel av deltakerne – fire av fem - at de opplever at introduksjonsprogrammet er nyttig for det de ønsker å jobbe med etter avsluttet program. I tillegg svarte 16 prosent at introduksjonsprogrammet er «litt nyttig». Kun tre prosent, eller 74 personer, mente at programmet ikke var nyttig for det de ønsket å jobbe med i fremtiden.

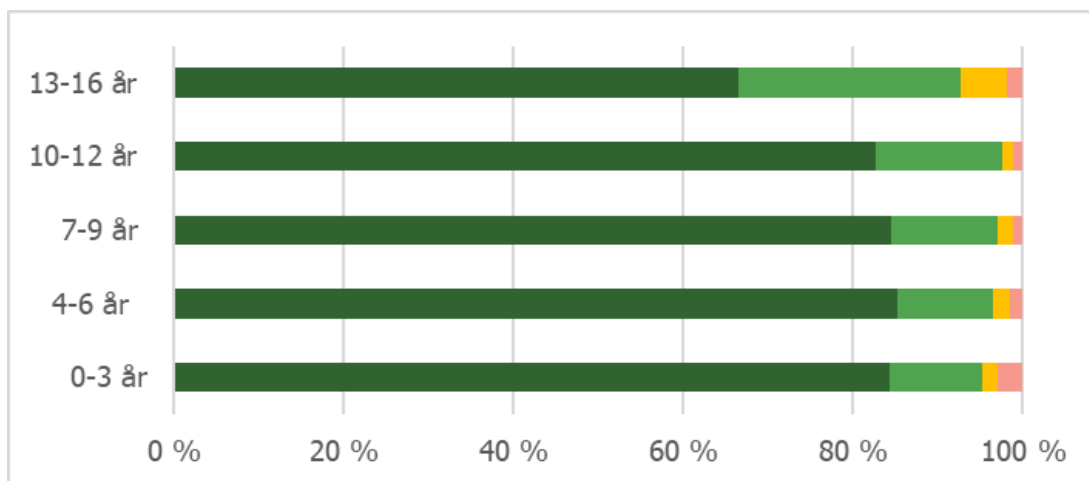
Figur 2.1. "Synes du introduksjonsprogrammet er nyttig for det du ønsker å jobbe med etter introduksjonsprogrammet? "



En nærmere gjennomgang av datagrunnlaget viser at det er noen forskjeller i fordelingen vist i figur 2.1 også når vi ser på deltakere med ulike kjennetegn som kjønn, utdanningsbakgrunn eller bosettingskommune. Andelen som opplevde at introduksjonsprogrammet ikke var nyttig var noe høyere blant menn enn blant kvinner. Andelen som var fornøyd var i tillegg lavere i kommuner med 100 eller flere deltakere i introduksjonsprogram. Høyest andel som svarte «Nei» på spørsmålet om

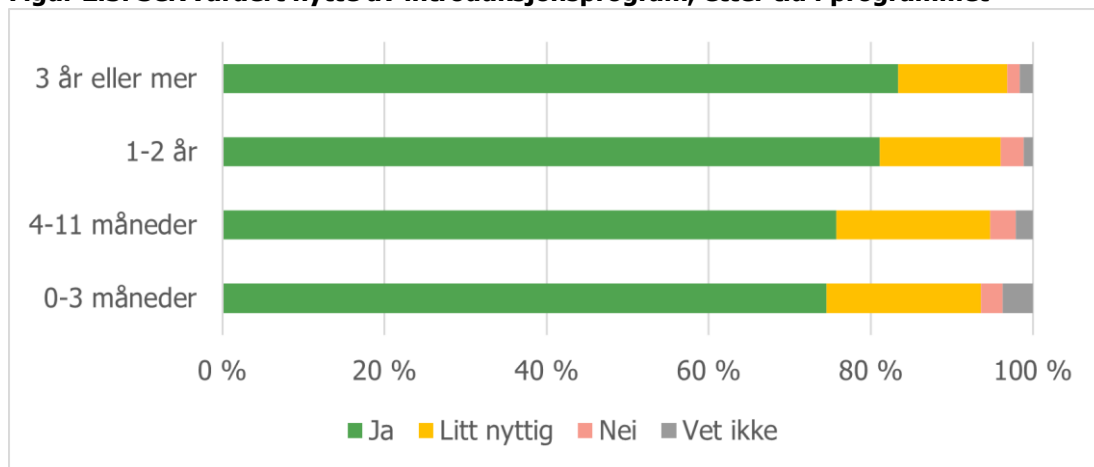
nytte, 5,5 prosent, finner vi blant deltakere med lengst skolegang fra hjemlandet (13-16 år). Dette tilsvarte om lag 40 personer.

Figur 2.2. Selvvurdert nytte av introduksjonsprogram, etter antall år i utdanning før ankomst til Norge



Opplevelsen av nytte øker også med tiden i introduksjonsprogrammet. Figur 2.3 viser at blant deltakere som har vært i programmet i tre år eller mer mente høyest andel at programmet var nyttig. Som regel varer introduksjonsprogrammet inntil to år, så blant dem som har vært i programmet i tre år eller mer er det stort sett deltakere som har fått innvilget permisjon. I denne gruppen var det 57 prosent kvinner og 43 prosent menn.

Figur 2.3. Selvvurdert nytte av introduksjonsprogram, etter tid i programmet



Vi har undersøkt om det er sammenhenger mellom deltakernes opplevelse av nytte og overgangen til arbeid og utdanning direkte etter avsluttet introduksjonsprogram i 2020. Foreløpige funn viser at sannsynligheten for overgang til arbeid eller utdanning for deltakerne som avsluttet i perioden januar 2020 til november 2020, altså perioden like før undersøkelsen ble foretatt, økte dersom en større andel av deltakerne i kommunen svarte at introduksjonsprogrammet var nyttig i undersøkelsen. Dette etter at vi har kontrollert for individuelle kjennetegn ved deltakerne som avsluttet som kjønn, spor i norskopplæringen, statsborgerskap og oppholdsgrunnlag. Til tross for at vi har korrigert for dette er det fortsatt lite i modellen som forklarer overgangen til arbeid/utdanning for deltakerne. Resultatene må derfor tolkes med forsiktighet.

I tillegg til opplevelsen av nytte av introduksjonsprogrammet generelt, ble deltakere i undersøkelsen spurt om å vurdere nytten av de enkelte tiltakene de hadde som en del av programmet. Noen tiltak er det mer vanlig å delta på enn andre, og hvem som deltar på de ulike tiltakene avhenger både av personlige kjennetegn (for eksempel utdanningsbakgrunn), samt hvilke tilbud som finnes i kommunen.

Tabell 2.1 oppsummerer antall og andel personer som svarte at de hadde deltatt på de ulike tiltakene i løpet av 2020. Blant dem som besvarte undersøkelsen hadde mer enn ni av ti deltatt i norskopplæring i 2020. Andelen som deltok på de andre tiltakene var noe lavere. Om lag halvparten svarte at de hadde deltatt i praksis, mens en av fire har vært på kurs via NAV. Om lag en av fem svarte at de hadde hatt videregående opplæring eller bredende kurs til høyere utdanning.

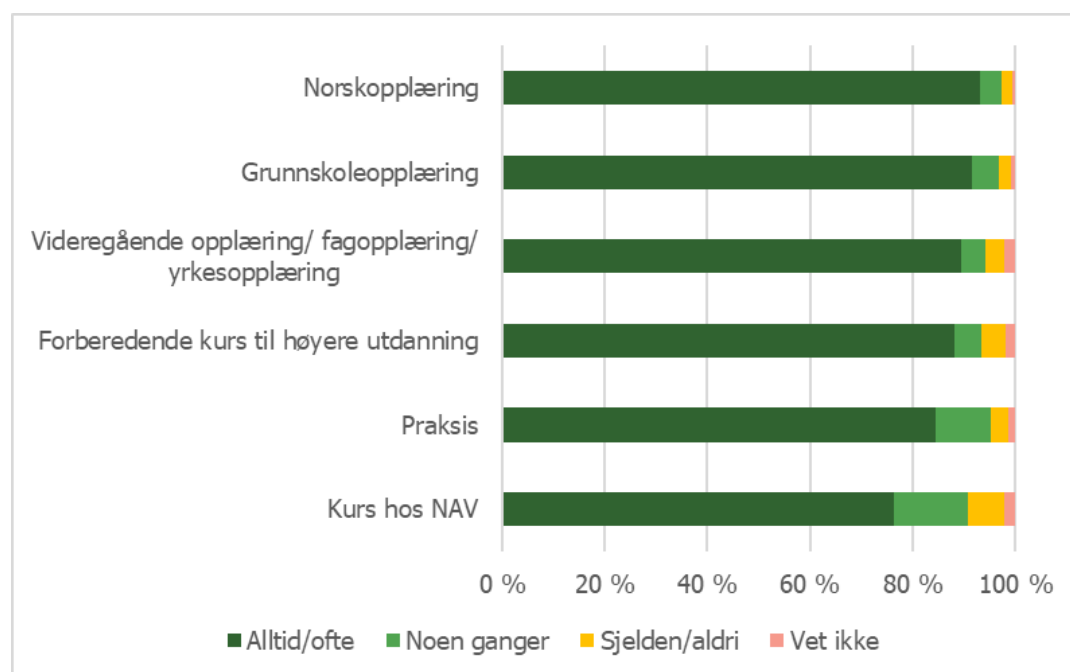
Tabell 2.1 Antall og andel som deltok i ulike typer tiltak/opplæring i 2020.

Tiltak/opplæring	Antall			Andel		
	Ja	Nei	Vet ikke	Ja	Nei	Vet ikke
Norskopplæring	2499	187	51	91 %	7 %	2 %
Praksis	1420	1163	154	52 %	42 %	6 %
Grunnskoleopplæring	1076	1445	216	39 %	53 %	8 %
Videregående opplæring/ fagopplæring/ yrkesopplæring	549	1905	283	20 %	70 %	10 %
Forberedende kurs til høyere utdanning	487	1922	328	18 %	70 %	12 %
Kurs hos NAV	631	1836	270	23 %	67 %	10 %

Det er i tillegg en relativt høy andel som ikke visste om de hadde deltatt på alle typer tiltak unntatt norskopplæringen. En mulig forklaring for dette er at det er flere ulike tiltak under hver kategori i tabell 2.1, og at deltakerne ikke visste hvilken av kategoriene tiltakene de deltok i tilhørte. Dette innebærer sannsynligvis også at fordelingen etter type tiltak rapportert av deltakerne bør tolkes med forsiktighet.

Respondentene som svarte at de hadde deltatt på et tiltak, fikk videre spørsmål om de opplevde at tiltaket var nyttig for deres plan om fremtidig utdanning eller arbeid. Når man videre ser på den selvopplevde nytten av hver enkel type tiltak, ser vi at det er relativt lite variasjon i fordelingen av svarene. Deltakerne mente at norskopplæringen i størst grad var nyttig for deres plan om fremtidig utdanning eller arbeid. Hele 93 prosent opplevde dette alltid eller ofte. Også blant deltakerne i grunnskoleopplæring, videregående opplæring, samt forberedende kurs til høyere utdanning var det om lag ni av ti som svarte at de ofte eller alltid opplevde disse tiltakene som nyttige.

Figur 2.4. Opplever du at tiltaket/opplæringen er nyttig for din plan om videre utdanning og/eller arbeid?

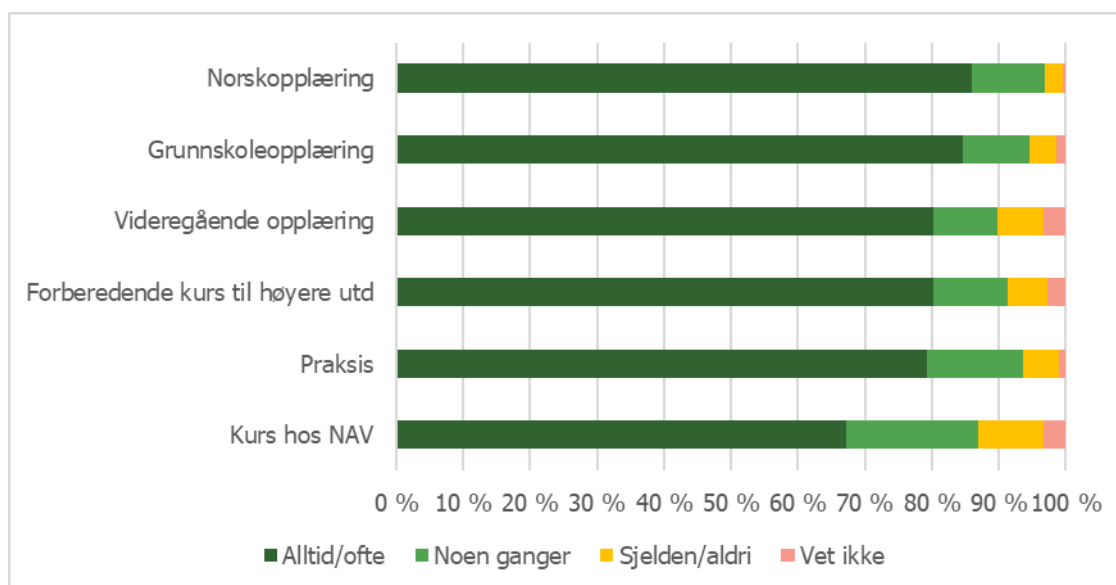


Andelen som synes at tiltakene var alltid eller ofte nyttige for deres fremtidige plan om utdanning eller arbeid var noe lavere blant dem i praksis (84 prosent) eller på kurs hos NAV (76 prosent).

Motivasjon

I tillegg til å kartlegge selvopplevd nytte av hvert enkelt tiltak, har man i undersøkelsen spurt deltakerne om de likte å delta på dette tiltaket. Svarene på dette spørsmålet kan gi en indikasjon på hvor motiverte deltakerne er til å delta i hvert av tiltakene. Figur 2.5 oppsummerer fordelingen av svarene. Resultatene i figuren tyder på at motivasjonen til å delta i de ulike tiltakene henger klart sammen med den opplevde nytten av hvert enkelt tiltak.

Figur 2.5. Liker du å delta i ...?



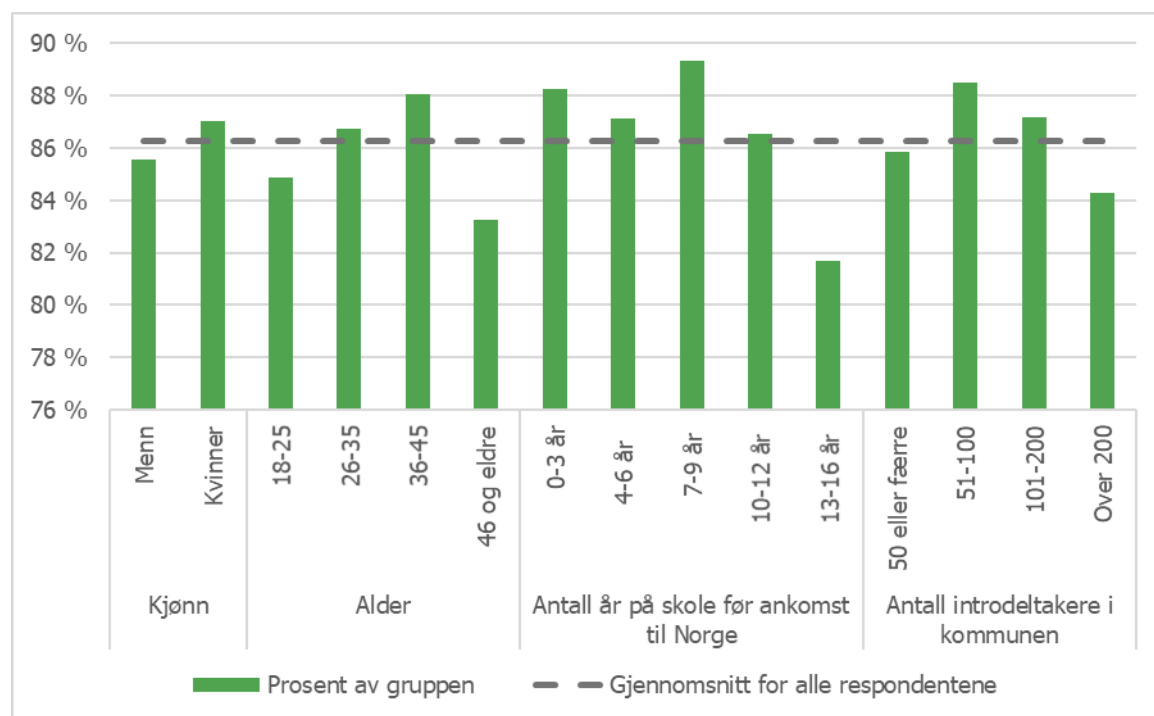
Som vist i figuren, var det relativt små forskjeller i fordelingen av svarene for de ulike tiltakene. Andelen som alltid/ofte likte å delta var høyest blant deltakere i norskopplæring og grunnskoleopplæring, og utgjorde henholdsvis 86 og 85 prosent. Blant dem som deltok på kurs hos NAV var tilsvarende andelen lavest, to tredjedeler av deltakerne på slike kurs svarte at de alltid/ofte likte å delta.

Trivsel

På spørsmålet «Er du fornøyd med livet i Norge?» svarte nesten to tredjedeler av deltakerne at de alltid var fornøyd. I tillegg svarte en av fire at de ofte var fornøyd. Med andre ord svarte til sammen 86 prosent av respondentene at de alltid eller ofte

var fornøyd med livet i Norge. 11 prosent svarte at de var fornøyd «noen ganger», mens om lag 3 prosent svarte at de sjelden eller aldri var fornøyd.

Figur 2.6. Prosent som svarte at de alltid/ofte er fornøyd med livet i Norge, etter ulike kjennetegn



Det er relativt små variasjoner i andelen som er fornøyd med livet i Norge når man sammenlikner respondenter fordelt etter ulike kjennetegn, som figur 2.6 viser. Andelen er blant annet noe lavere for deltakerne i den eldste aldersgruppen (46 år eller eldre), samt blant personer som hadde 13 til 16 med skolegang før de kom til Norge.

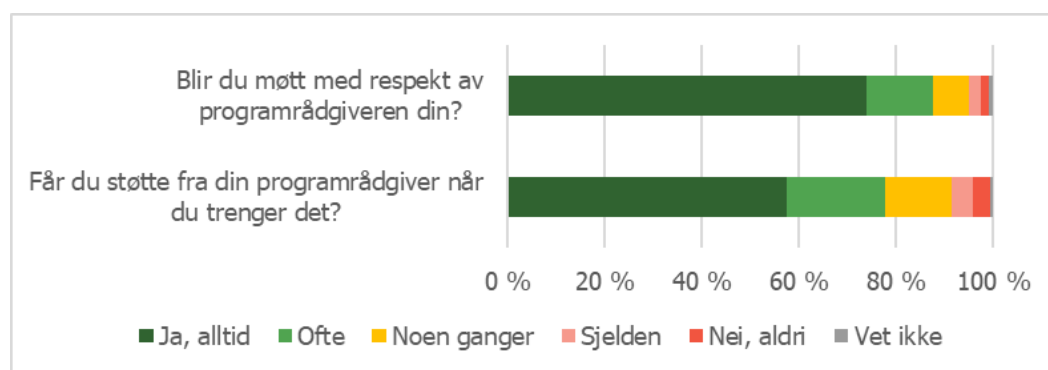
Relasjoner og støtte

Relasjon til programrådgivere og lærere i introduksjonsprogrammet kan ha stor betydning for deltakernes trivsel og motivasjon. Programrådgiver har ansvar for å utforme og følge opp plan for introduksjonsprogram til hver enkel deltaker, og denne rollen innebærer ofte tett kontakt med deltakerne. Samtidig er det stor variasjon mellom de ulike kommunene i programrådgivernes arbeidsoppgaver, ansvar, samt hvordan denne ordningen er organisert. I en del kommuner har

programrådgiveren et helhetlig ansvar for alle sider ved deltakernes kvalifisering. I andre kommuner – særlig i kommuner med mange bosettinger – er ansvaret begrenset til noen spesialiserte områder (Djuve et al, 2017). Dette kan ha betydning for hvordan deltakerne opplever sin kontakt med programrådgiver.

I brukerundersøkelsen svarte nesten ni av ti at de alltid eller ofte blir møtt med respekt av sin programrådgiver. Noe lavere andel, nesten åtte av ti, svarte at de alltid eller ofte fikk støtte fra sin programrådgiver når de trengte det (figur 2.7).

Figur 2.7. Relasjon til programrådgiver

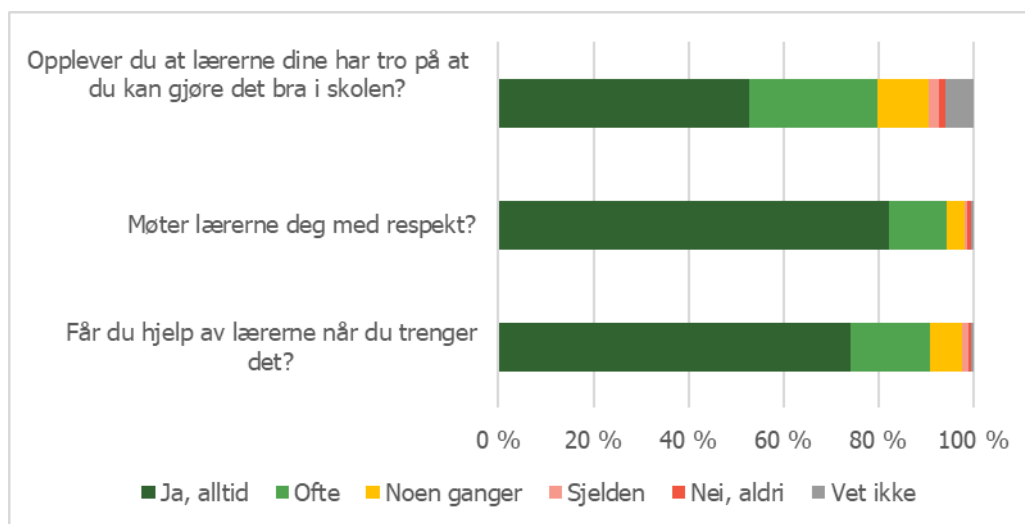


Andelen som opplevde at de fikk støtte fra sin programrådgiver ser ut til å være noe høyere blant kvinnelige deltakere - 80 prosent kvinner svarte at de fikk støtte alltid eller ofte, mot 75 prosent blant menn.

Det var i tillegg noe variasjon i denne andelen mellom kommuner med ulik antall deltakere. Resultatene tyder på at brukerne i kommuner med færre deltakere i større grad opplevde at de fikk støtte fra sin programrådgiver. 80 prosent av respondentene i kommuner med femti eller færre deltakere svarte at de alltid/ofte fikk støtte fra sin programrådgiver. I kommuner med over to hundre deltakere lå tilsvarende andel på 69 prosent.

Når det gjelder relasjon til lærerne, svarte ytterst få deltakere at lærerne sjeldent eller aldri møter dem med respekt. Det samme gjelder spørsmålet «Får du hjelp av lærerne når du trenger det?». Mer enn ni av ti svarte «Ja, alltid» eller «Ofte» på begge spørsmålene nevnt over.

Figur 2.8. Relasjon til lærer

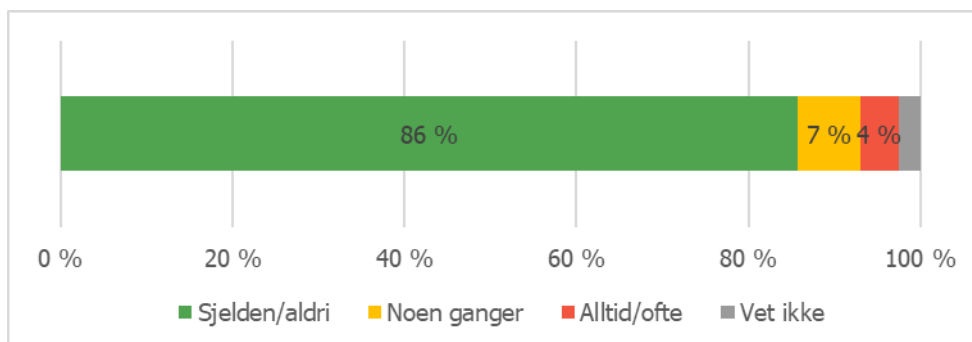


Det store flertallet av respondentene, 80 prosent, opplevde alltid eller ofte at lærerne hadde tro på at de kan gjøre det bra på skolen.

Ekskluderende adferd

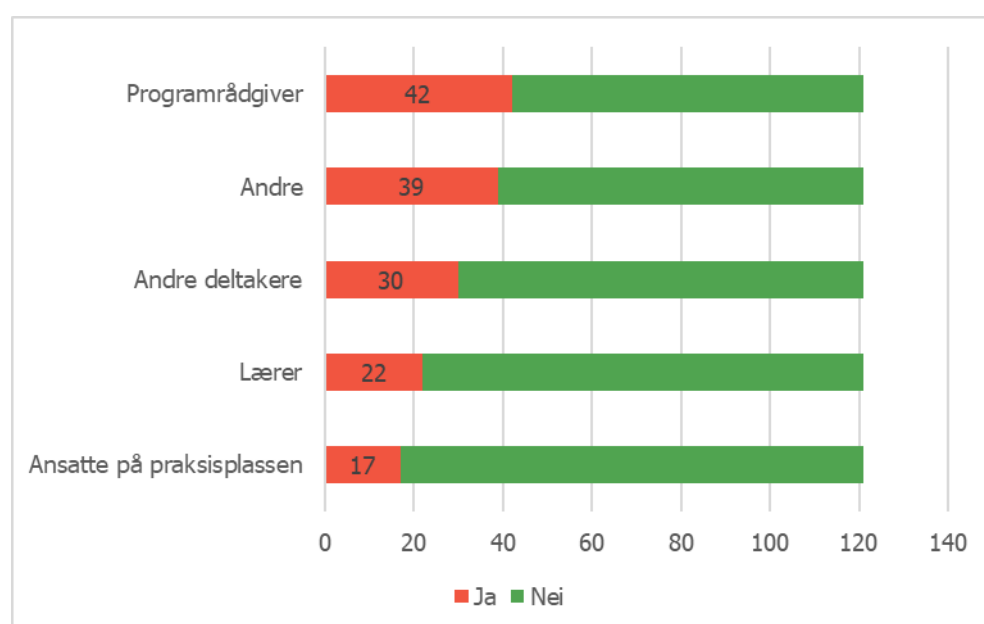
Deltakerne i undersøkelsen ble spurt om hvor ofte de opplever å bli behandlet dårlig i programtiden av noen de kjenner. Den store majoriteten av respondentene, nesten ni av ti, svarte at de sjelden eller aldri opplevde dette. 4 prosent, eller 121 personer, svarte at dette foregikk ofte eller alltid (Figur 2.9).

Figur 2.9. Opplever du å bli behandlet dårlig i programtiden av noen du kjenner?



Disse personene ble videre spurt om hvem som behandlet dem dårlig, og de fikk mulighet til å velge ett eller flere av følgende alternativer: lærer, programrådgiver, andre deltakere, ansatte på praksisplassen og/eller andre. Som vist i figur 2.10, opplevde flest at de ble behandlet dårlig av programrådgiver. Dette gjaldt i alt 42 personer i 31 ulike kommuner. Som nevnt tidligere kan dette henge sammen med at programrådgivernes rolle i oppfølgingen av deltakere. Programrådgiveren skal gi informasjon og veiledning, men også fatte beslutninger og vedtak om deltakelse/tiltak og økonomiske ytelser i introduksjonsprogram.

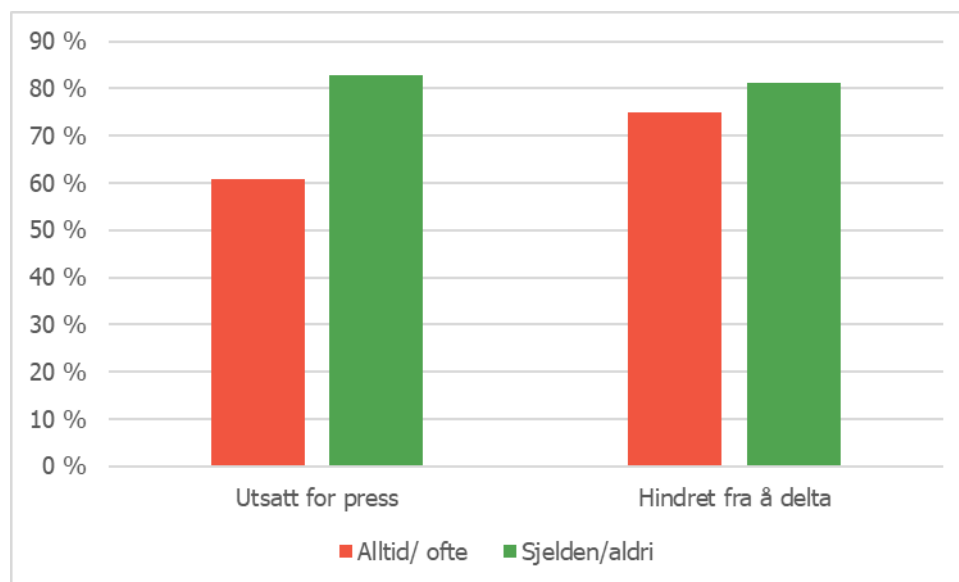
Figur 10. Hvem behandler deg dårlig? Antall svar



Deltakerne i brukerundersøkelsen ble i tillegg spurt om de opplevde å bli utsatt for press til å gjøre ting de ikke vil i programmet, eller om de har opplevd å bli hindret fra å delta i programmet av noen de kjenner. På begge spørsmålene svarte omtrent åtte av ti at de aldri eller sjelden hadde opplevd dette. Andelen som svarte at de alltid eller ofte ble utsatt for dette lå på henholdsvis 6 og 7 prosent. Vi finner i tillegg at det var små kjønnsforskjeller i besvarelsen på de to overnevnte spørsmålene.

Deltakerne som svarte at de aldri eller sjeldent ble utsatt for press eller hindret fra å delta rapporterte også i større grad at introduksjonsprogrammet var nyttig for dem, som figur 2.11 viser.

Figur 2.11. Andel som svarte at introduksjonsprogrammet var nyttig, etter hvorvidt de opplevde å bli utsatt for press eller hindret fra å delta



83 prosent av deltakere som sjelden eller aldri opplevde press svarte at introduksjonsprogrammet var nyttig. Blant dem som ofte eller alltid ble utsatt for press, var tilsvarende andel betydelig lavere og lå på 61 prosent.

Veiledning

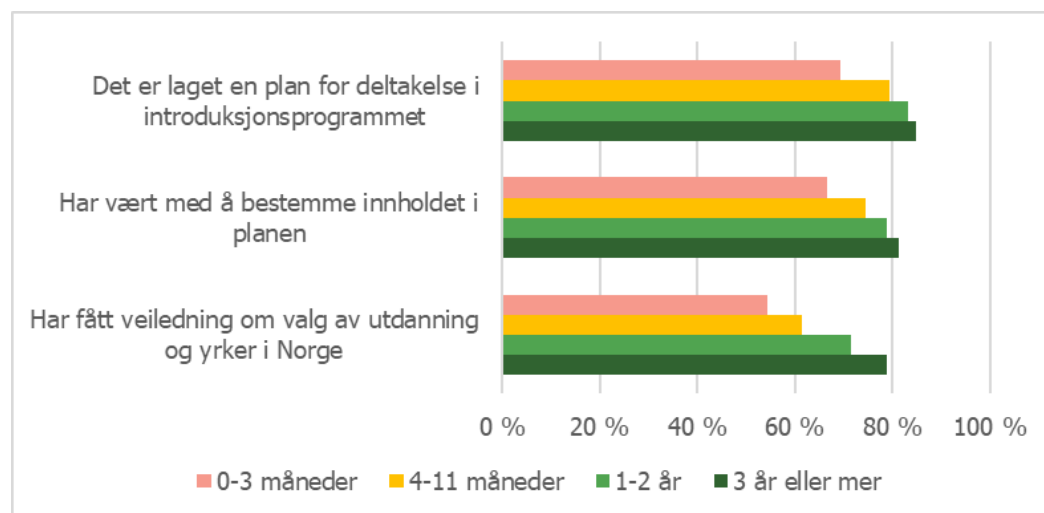
Litt over to tredjedeler av respondentene i undersøkelsen svarte at de hadde fått veiledning om valg av yrker og utdanning i Norge. De aller fleste som hadde fått en slik veiledning mente at den var nyttig (73 prosent svarte dette) eller litt nyttig (24 prosent valgte dette svaralternativet).

I følge introduksjonsloven skal alle deltakere i introduksjonsprogrammet få utarbeidet en individuell plan for deltakelse i programmet. Den individuelle planen skal senest være utarbeidet innen tre måneder etter bosetting i kommunen eller etter krav om deltakelse i introduksjonsprogrammet blir fremsatt. Planen kan etterpå utfylles og revideres etter behov (IMDi, 2021).

Om lag fire av fem deltakere i brukerundersøkelsen svarte at det var laget en plan for deres deltakelse i introduksjonsprogrammet. 9 prosent svarte «nei» på dette spørsmålet, og like mange visste ikke om det var laget en slik plan. Blant dem som

hadde fått en plan, oppga tre fjerdedeler at de selv var med på å bestemme innholdet i denne planen.

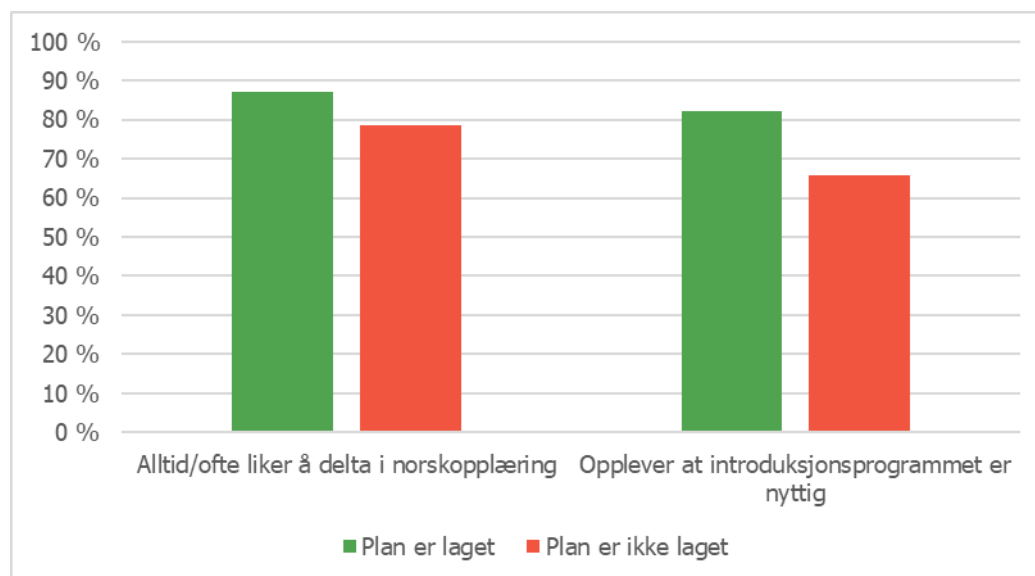
Figur 2.12. Veiledning og plan for introduksjonsprogram, etter antall måneder i program



Ikke overraskende øker andelen som hadde fått veiledning om valg av yrke og utdanning med tiden i introduksjonsprogrammet. Blant deltakere med 0 til 3 måneder i programmet hadde 54 prosent fått veiledning om dette, og tilsvarende andel blant dem med minst tre år i programmet lå på 79 prosent (Figur 2.12).

Dette gjelder også for andelen som har fått en plan for deres deltakelse i programmet, samt hvorvidt de har vært med å bestemme innholdet i planen. Likevel var det blant deltakere med 3 eller flere år i programmet om lag 15 prosent som svarte «Nei» eller «Vet ikke» på spørsmålet om de hadde individuell plan for programmet.

Figur 2.13. Opplevelse av nytte og motivasjon, avhengig av om det er laget en plan for introduksjonsprogrammet



Deltakerne som har fått laget en individuell plan for sin deltakelse i introduksjonsprogrammet rapporterer i større grad at programmet oppleves som nyttig, samt at de liker å delta i norskopplæringen. Resultatene i figur 2.13 gjelder også når vi fordeler respondentene i grupper basert på deres tid i programmet.

Deltakelse i fritidsaktiviteter

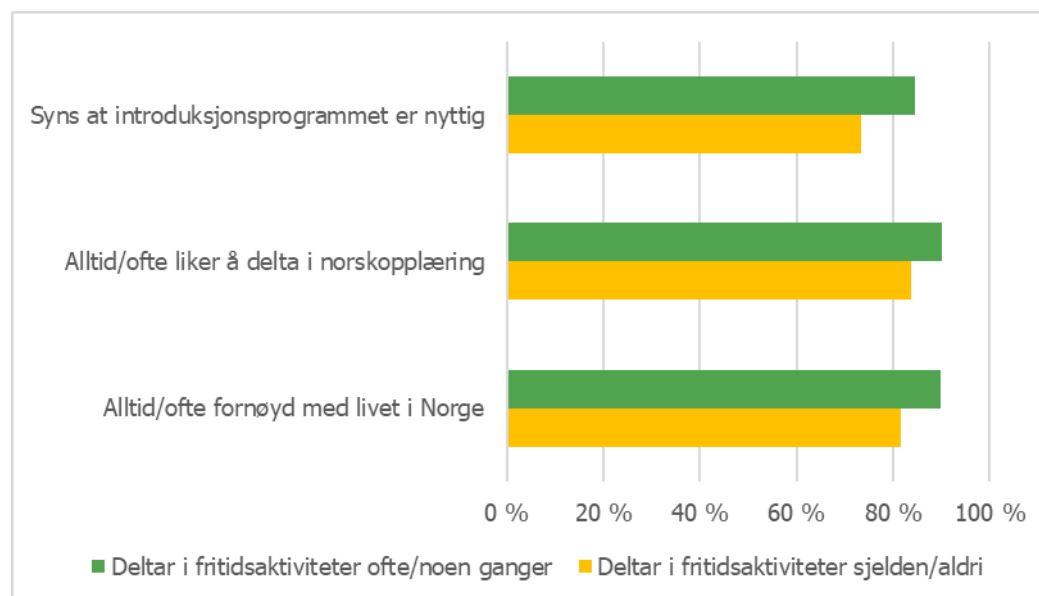
Fritidsaktiviteter kan være viktige arenaer for integrering og deltakelse i samfunnet. Ved å engasjere seg i fritidsaktiviteter får man tilgang til flere sosiale møteplasser, samt flere muligheter for å bygge sosiale nettverk og bli inkludert i lokale felleskap. I brukerundersøkelsen ble det stilt spørsmål om deltakelse i en eller flere fritidsaktiviteter. Over halvparten, 56 prosent, svarte at de deltok ofte eller noen ganger, mens 41 prosent deltok sjelden eller aldri.

Andelen respondenter som svarte at de deltok ofte eller noen ganger øker med botid i Norge. De yngste deltakerne i undersøkelsen i alderen 18-25 år hadde høyest andel som deltok i fritidsaktiviteter. Svarene tyder også på at kvinner deltar i noe mindre grad enn menn.

Figur 2.14 viser hvordan deltakelse i fritidsaktiviteter henger sammen med opplevelsen av nytte, motivasjon og trivsel blant deltakerne i introduksjonsprogrammet. De som oftere deltok i fritidsaktiviteter, syntes i større

grad at introduksjonsprogrammet var nyttig. Denne gruppen likte også i større grad å delta i norskopplæring, og var i snitt mer fornøyde med livet enn de som sjelden eller aldri deltok i fritidsaktiviteter.

Figur 2.14. Deltakelse i fritidsaktiviteter, samt opplevd nytte, motivasjon og trivsel

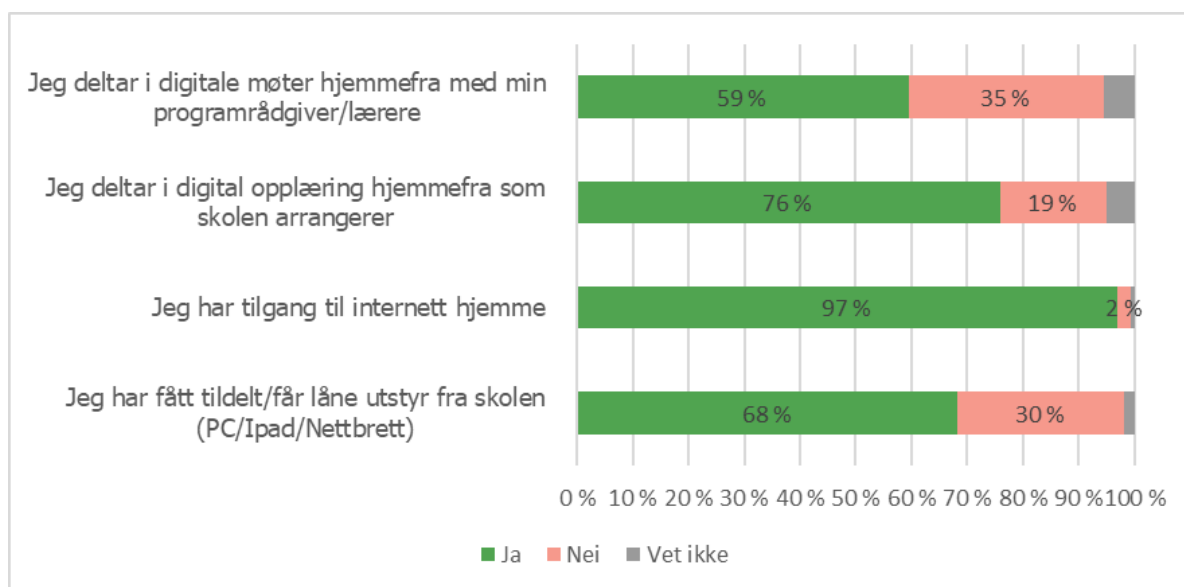


Bruk av digitale hjelpemidler

En del av spørsmålene i brukerundersøkelsen er rettet mot digital kompetanse og bruk av digitale hjelpemidler i introduksjonsprogrammet. Tilgang til digitale verktøy, samt nødvendige ferdigheter for å kunne bruke slike verktøy, er blitt særlig viktig i 2020 etter nedstengingene i forbindelse med covid-19 pandemien. Store deler av norsk arbeidsliv og mange utdanningsinstitusjoner måtte omstille seg til hjemmekontor og digital undervisning når pandemien inntraff. Svar fra deltakerne i brukerundersøkelsen kan gi innsikt i hvordan den digitale hverdagen har vært for deltakere i introduksjonsprogrammet i 2020.

Svarene på noen av spørsmålene om digital opplæring og digitale hjelpemidler er presentert i figur 2.15. Så godt som alle respondentene svarte at de hadde tilgang til internett hjemme. Adelen som deltok i digitale møter eller opplæring hjemmefra var derimot noe lavere. Om lag tre av fire svarte at de deltok i digital opplæring hjemmefra som skolen arrangerte. Andelen som svarte at de deltok i digitale møter med programrådgiver/lærere lå på rundt 60 prosent.

Figur 2.15. Respondentenes svar på spørsmål om digital opplæring og hjelpemidler.

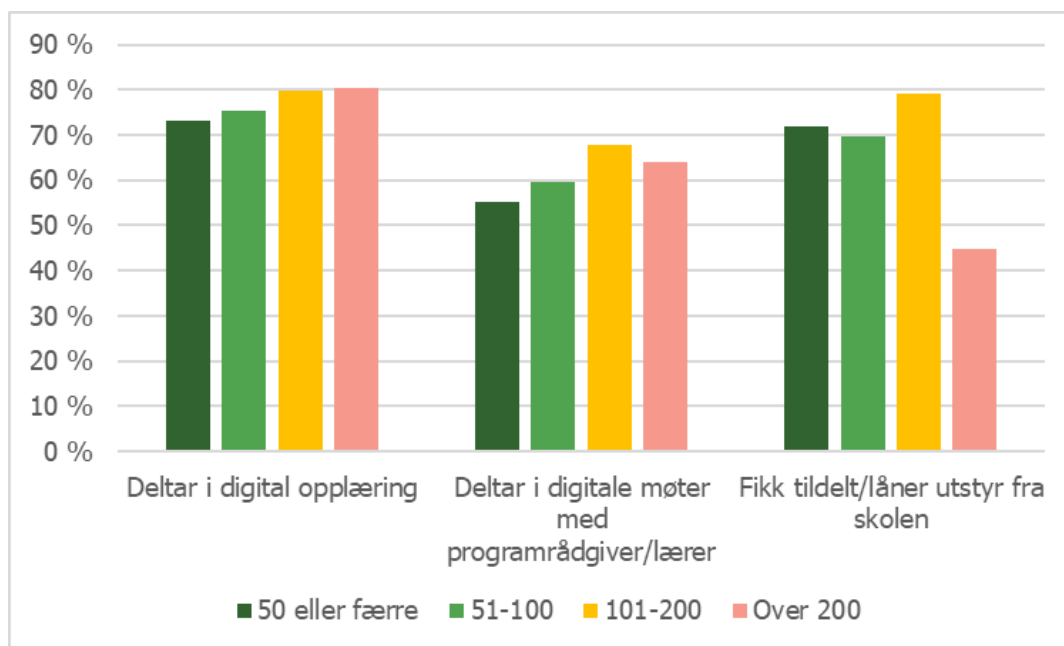


Om lag to av tre som deltok i brukerundersøkelsen svarte at de fikk tildelt eller lånte PC/nettbrett fra skolen.

Andelen som hadde digital opplæring i regi av skolen, eller digitale møter med programrådgiver/lærere, ser ut til å være høyere i kommuner med over hundre deltakere i introduksjonsprogram, og lavest i kommuner med 50 eller færre deltakere. Dette er vist i figur 2.16.

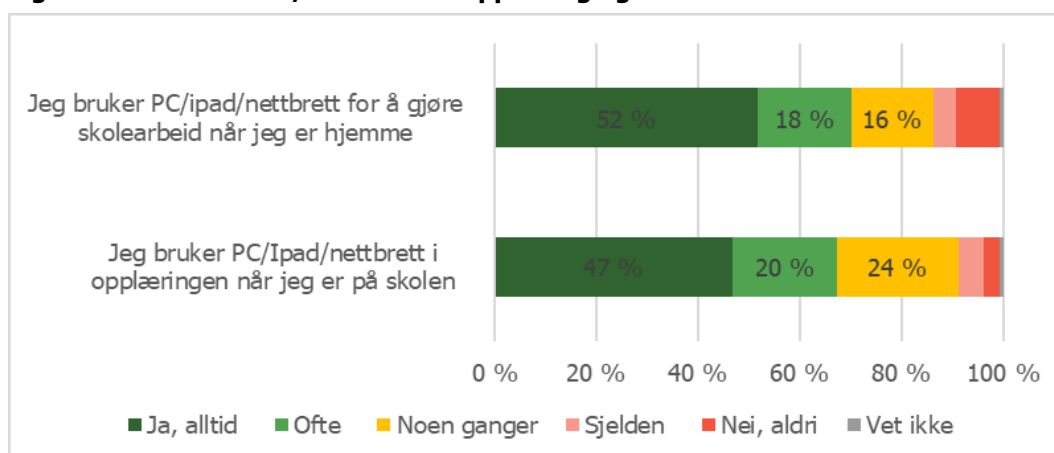
Andelen som fikk tildelt eller lånte utstyr fra skolen var derimot klart lavest i kommuner med over 200 deltakere. Resultatene fra figur 13 og 14 tyder på at deltakelse i digital opplæring og møter ikke nødvendigvis henger sammen med om man fikk utdelt utstyr fra skolen. Dette kan sannsynligvis forklares med at en del deltakere har eget digitalt utstyr hjemme som de bruker i opplæring.

Figur 2.16. Andelen som deltar i digital opplæring/ digitale møter, samt fikk tildelt/låner utstyr fra skolen, etter antall introdeltakere i kommunen



Deltakerne i undersøkelsen ble i tillegg spurt om hvor ofte de bruker digitale hjelpemidler på skolen og for å gjøre skolearbeid hjemme. Fordelingen av svarene er vist i figur 2.17. På begge spørsmålene svarte omtrent sju av ti at de gjorde dette alltid eller ofte. Andelen som aldri brukte PC/nettbrett i skolearbeid hjemme var noe høyere enn andelen som aldri brukte PC/nettbrett på skolen – 9 mot 3 prosent.

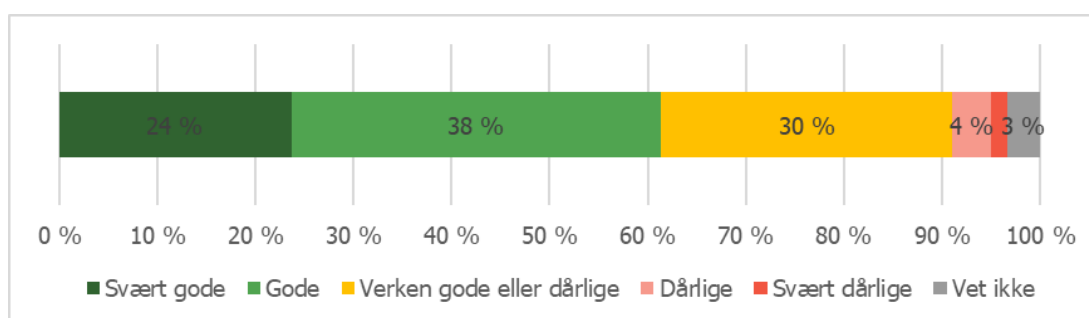
Figur 2.17. Bruk av PC/nettbrett til opplæring og skolearbeid.



Digitale ferdigheter

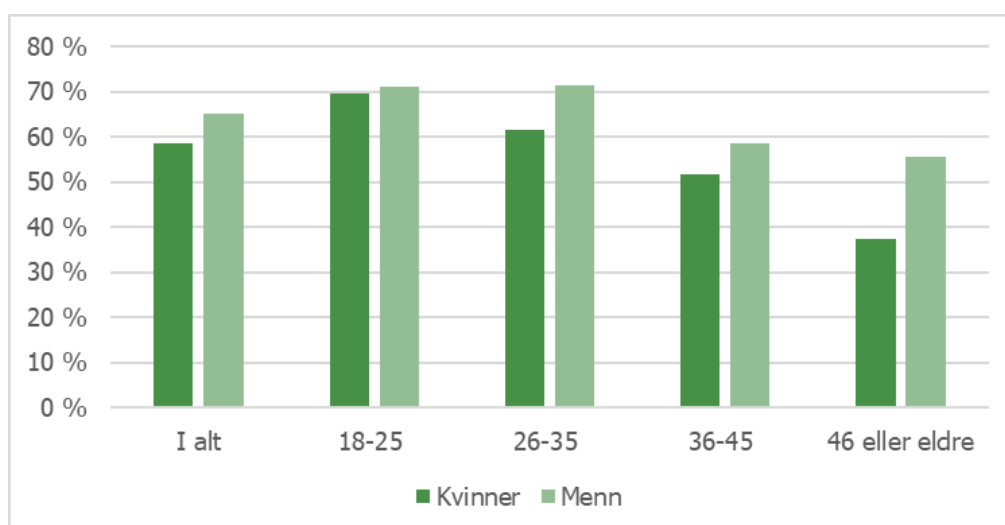
I undersøkelsen ble deltakerne bedt om å vurdere sine digitale ferdigheter. Litt over 60 prosent av deltakerne vurderte sine digitale ferdigheter som gode eller svært gode, mens 6 prosent mente at de hadde dårlige eller svært dårlige digitale ferdigheter (Figur 2.18).

Figur 2.18. Jeg vurderer mine digitale ferdigheter som



Samtidig varierte fordelingen i figur 16 en del både med alder og kjønn. Ikke overraskende går andelen med gode digitale ferdigheter ned med alderen, som figur 2.19 viser. 70 prosent av de yngste deltakerne (18-25 år) mente at de hadde gode eller svært gode digitale ferdigheter, mens tilsvarende gjaldt for kun 48 prosent av dem som var 46 år og eldre.

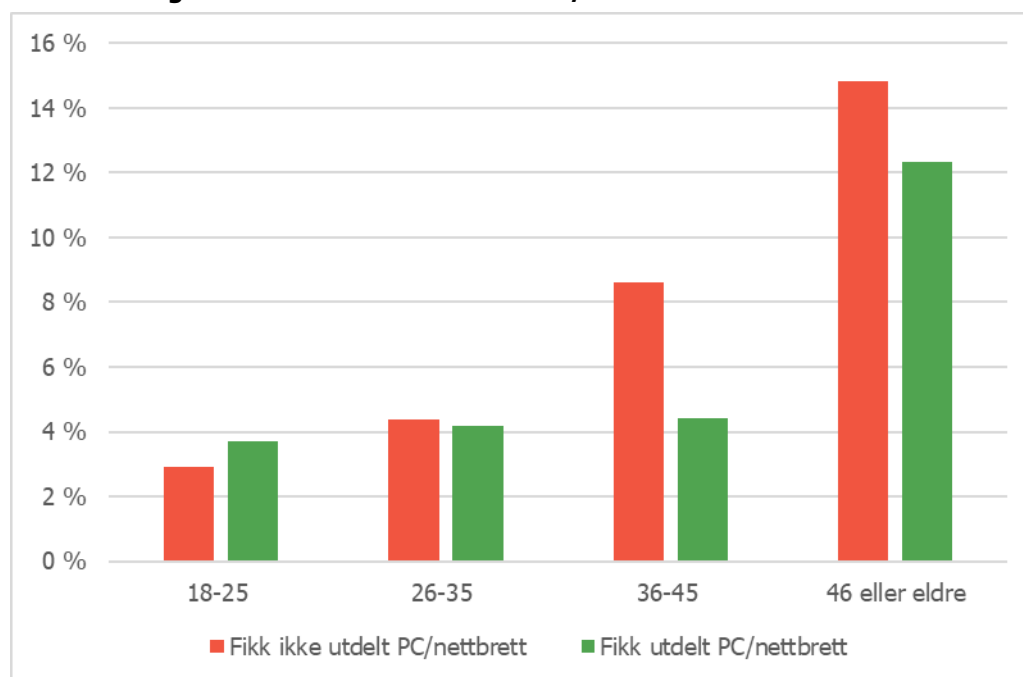
Figur 2.19. Andel av respondentene i brukerundersøkelsen som vurderer sine digitale ferdigheter som gode/svært gode, etter alder og kjønn



Kvinner som deltok i introduksjonsprogrammet rapporterte generelt noe dårligere digitale ferdigheter enn menn. Figur 2.19 viser samtidig at kjønnsforskjellene øker med alderen. Blant de yngste deltakerne var det kun marginale forskjeller i digitale ferdigheter, mens i den eldste aldersgruppen var andelen med gode digitale ferdigheter 18 prosentpoeng høyere for menn enn for kvinner.

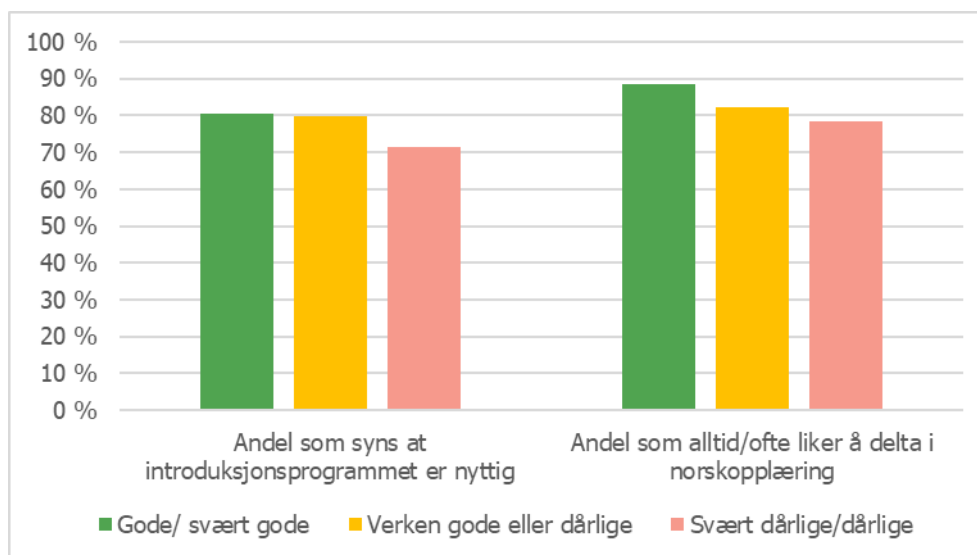
I tillegg til kjønn og alder til respondentene i brukerundersøkelsen, var det forskjeller i digitale ferdigheter avhengig av om deltakerne fikk utdelt PC eller nettbrett fra skolen. Dette gjaldt spesielt deltakerne i alderen 36 år eller eldre, som vist i figur 2.20. I disse aldersgruppene var det betydelig lavere andel med dårlige digitale ferdigheter blant dem som fikk utdelt PC/nettbrett. Blant de yngre deltakerne var andelen lave uavhengig om de fikk utdelt utstyr fra skolen eller ikke.

Figur 2.20. Andel som vurderte sine digitale ferdigheter som dårlige/svært dårlige, etter alder og om de fikk utdelt eller lånt PC/nettbrett fra skolen.



Hva er sammenhengen mellom nivået på digitale ferdigheter og opplevelsen av motivasjon eller nytte i introduksjonsprogrammet? I figur 2.21 ser man at deltakere med bedre digitale ferdigheter i større grad liker å delta i norskopplæring, og svarer oftere at introduksjonsprogrammet er nyttig.

Figur 2.21. Selvvurderte digitale ferdigheter, og opplevelsen av nytte og motivasjon i programmet



Det er også interessant å sammenstille selvvurderte digitale ferdigheter blant deltakerne i brukerundersøkelsen med digitale ferdigheter i hele befolkningen.

Kompetanse Norge gjennomførte en undersøkelse om digitale ferdigheter i befolkningen i 2020. Basert på spørsmålene om i hvilken grad respondentene har erfaring med ulike digitale oppgaver, viser rapporten at 61 prosent av befolkningen er sterke brukere (Kompetanse Norge, 2021). Nivået på de grunnleggende digitale ferdighetene i befolkningen synker med alder, og er også lavere blant personer med lav utdanning, svak tilknytning til arbeidsmarkedet, samt mindre sentralt bosted.

Funnene fra denne rapporten tyder på at det selvvurderte nivået av digitale ferdigheter blant deltakerne i brukerundersøkelsen er for høyt. Dette kan ha flere årsaker. For det første vet vi basert på tilbakemeldingene fra kommunene at deltakere med lave digitale ferdigheter hadde utfordringer med å besvare undersøkelsen, og derfor kan være underrepresentert i datagrunnlaget. I tillegg kan dette sannsynligvis forklares med at det å ha «gode digitale ferdigheter» er et subjektivt begrep som kan tolkes ulikt. En måling basert på erfaring med ulike typer digitale oppgaver vil kunne gi en mer objektiv grunnlag for å vurdere deltakernes digitale ferdigheter.

Litteraturliste

Djuve, A.B., Kavli, H.C., Sterri, E.B., Bråten, B.(2017) Introduksjonsprogram og norskopplæring – hva virker for hvem? Fafø-rapport 2017:31. Hentet fra: <https://www.fafø.no/images/pub/2017/20639.pdf>

IMDi (2021). Utarbeidelse av individuell plan for introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Veiledning til kommunene. Hentet fra: <https://www.imdi.no/globalassets/dokumenter/individuell-plan/veiledning-til-kommunen-for-utarbeidelse-av-individuell-plan-for-introduksjonsprogram>

Kompetanse Norge (2021). Befolkningens digitale kompetanse og deltakelse. Rapport. Hentet fra: https://www.kompetansenorge.no/contentassets/7ff3779ea51b49ab81cc5fdbb769aa61/befolkningens_digitale_kompetanse_og_deltakelse.pdf

Lillevik, R., Tyldum, G. (2018). En mulighet for kvalifisering. Brukerundersøkelse blant deltakere i introduksjonsprogrammet. Fafø-rapport 2018:35. Hentet fra: <https://fafø.no/images/pub/2018/20684.pdf>

Rambøll, 2020. Brukerundersøkelse blant deltakere i introduksjonsprogrammet: Gjennomføring av pilot-brukerundersøkelse. Erfaringsrapport. Hentet fra: <https://no.ramboll.com/-/media/files/rno/publikasjoner/erfaringsrapport.pdf?la=no>

Tyldum, G. (2018). Tilgang på brukererfaringer. En gjennomgang av muligheter og utfordringer for brukerundersøkelser blant deltakere i introduksjonsprogrammet. Fafø-notat 2018:25. Hentet fra: <https://www.fafø.no/images/pub/2018/10290.pdf>